

Kultur

At sætte mennesket over religionen

Forsideillustration fra Charlie Hebdo tegnet af Charb

ANMELDELSE / 09.02.16

At kritisere et dogme eller en religion er noget ganske andet end at kritisere enkelte individer, er kernebudskabet i den myrdede tegner Stéphane Charbonniers manifest, der blev færdiggjort kort inden hans død.

Johan F. Krarup

Tegneren Charb - hvis borgerlige var Stéphane Charbonnier - fra den franske satireavis Charlie Hebdo nåede få dage før sin død at færdiggøre et manifest med den besværede titel *Hvordan de som råber islamofobi i virkeligheden går racisternes ærinde*. Det går i al sin enkelthed ud på kritisk at kortlægge begrebet islamofobi, men stikker ved nærmere læsning dybere end som så.

Charlie Hebdo er et venstreorienteret blad. I gammeldags og fransk forstand, hvilket indbefatter doser af både ateisme og anarki. Religiøse autoriteter gøres der tykt nar af, ligesom højrefløjens Front National står for satirisk skud. Yndlingsaversionerne er ikke som sådan islam, men katolsk kristendom og vestligt hykleri. Og alligevel bliver Charlie Hebdo alt for ofte omtalt som et islamofobisk og (suk!) racistisk blad, alene på grund af dets religionssatire vendt mod islam. Princippet på bladet er det enkle, at ingen religioner eller politisk retning er fredet fra det satiriske bid.

Som erklæret ateistisk ser Charlie Hebdo intet som mere helligt end andet. At ville frede religioner fra kritik og satire kan derfor kun udspringe af misforståelser. At kritisere et dogme, et regelsæt, en ideologi eller en religion er noget ganske andet end at kritisere individer, er kernebudskabet i manifestet. De der bekæmper islamofobien, gør det ikke »for at forsvare muslimerne som individer, men for at forsvare profeten Muhammeds religion,« hævder Charb. Og her må vi, mener han, stå fast på vores vestlige og venstreorienterede værdier, som bl.a. er at sætte mennesket over religionen: Vi må forsvare individet og bekæmpe undertrykkende autoriteter!

Dette er ifølge Charb forskellen på racisme og islamofobi. Racismen vender sig mod *individer* af en bestemt hudfarve - og i videre forstand af en bestemt religion, seksualitet eller nationalitet.

Islamofobien vender sig *ikke* mod individer, men mod en bog, Koranen. Men islamofobi bruges af antiracisten til at slå påståede racister i hovedet med, mener Charb, der hermed bebrejder dele af venstrefløjens for at hoppe på denne misforståede vogn. Selvom han har en pointe, overser Charb dog nogle aspekter, nemlig at racisme også kan antage en form af fjendskab mod race, seksualitet m.v. uden hermed at kritisere det enkelte individ for at være afrikaner eller bøsse. Omvendt er han godt klar over, at islamofobi aktivt bruges af højrefløjens til at lægge individer for had. Han er ude i en beundringsværdig balancegang for at vægre sig mod både en højrefløj, der sidestiller islamofobi og had til muslimer og mod en galt afmarcheret venstrefløj, der gør det samme. Og en helt tredje fløj, de religiøse muslimer, er med på denne misforståede leg: Islamofobi gøres synonymt med had til muslimer.

Men: At grine af en flok individers religion er ikke det samme som at grine af selvsamme individer. Heller ikke selvom disse individer faktisk kan blive stødt og kede af det, når vi laver grin med deres religion! Til det er der at sige, at det ikke altid er sjovt at blive grinet af, hvadenten man er religiøs eller ikke-religiøs. At ville frede en bestemt religion er faktisk diskriminerende, hævder Charb i overbevisende stil: »Hvad er det andet end diskrimination at antyde, at man kan grine ad alt undtagen visse aspekter af islam, fordi muslimer er meget mere sårbare mennesker end resten af befolkningen?«

Netop her ligger en dybereliggende respekt for individet, for menneskeheden i os alle sammen, dén, som sætter os alle lige. Vi er lige på godt og ondt. Også når der bliver grinet ad os.

Tilbage står spørgsmålet: Er Charb - eller Charlie Hebdo i det hele taget - islamofober, dvs. nærer de en frygt til religionen islam? Både ja og nej. I det seneste nummer af Charlie Hebdo (i skrivende

stund) fremstilles Muhammed som Dr. Jekyll og Mr. Hyde. Repræsenterende 'fredens religion', bortset fra når han er krigerisk. Koranens voldelige sider bør man indlysende frygte - og gøre grin med på Charlie Hebdo. Samtidig anerkendes, at muslimer over hele verden evner at leve et fredeligt liv, inspireret af Koranens ikke-voldelige sider, måske fordi de er selvstændige individer og mere fornuftige end et skrift fra middelalderen?

Charbs manifest er groft i tonen og tøver ikke med at kalde sine modstandere for røvhuller. Det sympatiske ved skriftet er imidlertid, at det ikke vil overlade islam til netop 'røvhullerne', altså de ortodokse muslimer i forskellige forgreninger. Islam skal ikke kun tegnes af de krænkede, de aggressive, de ultra-religiøse og terroristerne. Sker dette, er det klart, islamofobien vil 'blomstre' overalt i Vesten. Så til syvende og sidst er Charbs manifest også et forsøg på at favne den del af islam, der er indstillet på at være religion på lige vilkår med andre trosretninger i et sekulært samfund med en lang tradition for ytringsfrihed, kritik og satire.

FAKTA

Johan F. Krarup er tegneserieforfatter. Han har blandt andet udsendt den anmelderroste *Cliffs monologer* på forlaget Fahrenheit. Senest har han udgivet *Episk fejl* samme sted.

Hvordan de som råber islamofobi i virkeligheden går racisternes ærinde er netop udkommet på Informations Forlag

